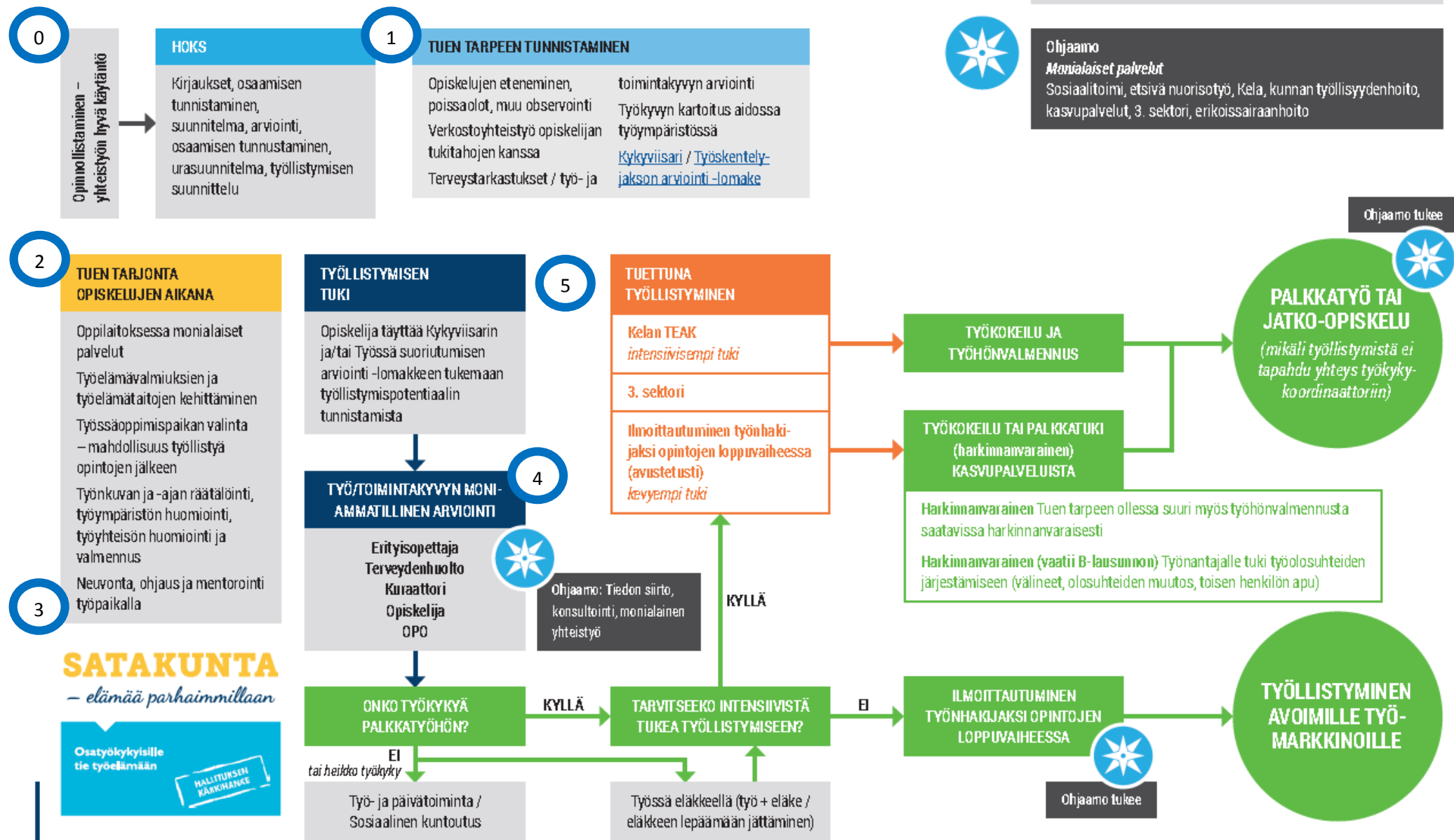
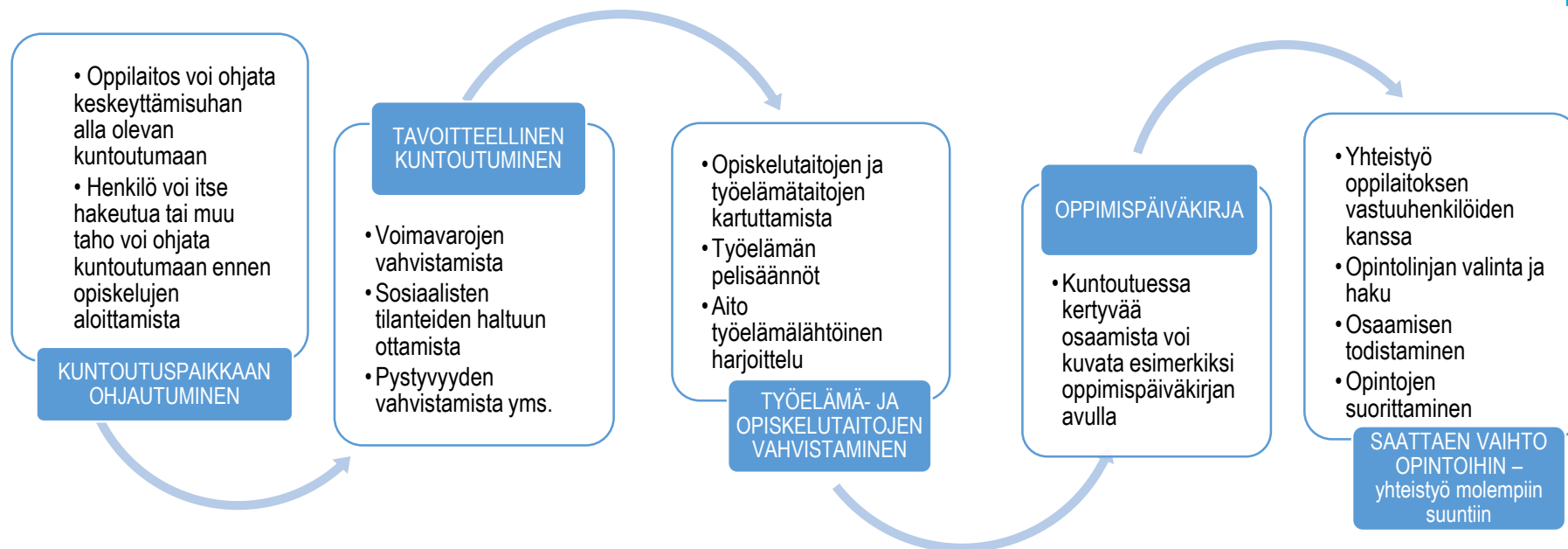

Opiskelijan polku työhön – kokonaiskuva

- Kuntouttavalla opiskelulla vahvistetaan ammatillista ja sosiaalista pystyvyyttä (itsetunto, sosiaalisuus, sosiaaliset taidot, itsetuntemus ja kykyä toimia työyhteisössä).
- Voidaan käsitellä ammatillisia tavoitteita ja motivaatiota oppimiseen ja koulutukseen.
- Keskeinen tehtävä on kuntoutujan omiin käsityksiin vaikuttaminen (voimaantuminen).
- Vertaisohjaaja ja vertaisryhmä, parasta uskottavuutta asialle ja kannustaa muita samaan.

- Kuntouttavaa opiskelua voi tehdä esimerkiksi työpajalla tai järjestöjen toimintakykyä tukevilla palveluilla. Kyse on hyvästä yhteistyöstä ja saattaen vaihdosta kuntoutuksen ja koulutuksen välillä.
- Kuntouttava opiskelu vaatii yhteistyötä oppilaitoksen ja 3. sektorin tai kunnan työpajan välillä.
- Hyvä tapa aloittaa kuntouttava opiskelu on suunnitella yksilölle sopiva kuntoutumisen sisältö järjestön tai työpajan kanssa. Kuntoutuksen aikana kertyy taitoja ja osaamista, joka voidaan myöhemmin arvioida ja näyttää toteen oppilaitoksen taholta. Näin ollen kuntoutuksen aikana opitut taidot ja osaaminen voidaan hyödyntää opiskelemaan siirryttäessä.
- Kuntoutuja voi esimerkiksi pitää päiväkirjaa kuntoutuksen aikana kerätystä osaamisestaan. Osaamisen virallinen arviointi ja näytön vastaanottaminen on aina oppilaitoksen tehtävä.
- Yhteistyössä oppilaitoksen ja kuntoutuksen järjestäjän kesken sovitaan tutustumiskäynnistä oppilaitokseen, jossa oppilaitoksen yhteyshenkilö voi esitellä erilaisia opintolinjoja, jotta opiskelija voi suunnitella tulevaisuuttaan ja pohtia itselle sopivia ratkaisuja.
- Tavoite on opiskelunsa aloittavan tai jatkavan yksilön toiminta- ja opiskelukyvyyn tukeminen, ja tavoitteellinen kuntoutuminen.

- Opiskelija voi missä tahansa vaiheessa hakeutua oppilaitoksen tutkintoihin. Tullessaan hyväksytyksi tehdään opintojen alussa henkilökohtaistamissuunnitelma, jossa suunnitellaan opintorakenne ja työssäoppiminen tulevan opiskelijan voimavaroja hyödyntäen. Opiskelijalla on oikeus näyttää toteen esimerkiksi kuntoutuksen aikana hankkimansa osaaminen (opinnollistaminen).
- Lähettävä järjestö saattaen vaihtaa opiskelijan opintoihin ja tekee tiivistä yhteistyötä vastuulinjan opettajan ja erityisopettajan/opon kanssa.
- Järjestö voi myös tarjota pidempiaikaista tukea vielä opiskelijan siirryttyä opintoihin.

Opiskelijaksi ohjautuminen, tuen tarpeen ja voimavarojen tunnistaminen

Kehittämisryhmistä koottuja tuotoksia

- A) Opintojen** aloitusvaiheessa laaditaan työllistymistä edistävä henkilökohtaistamissuunnitelma, jossa selvitetään asiakkaan työ- ja toimintakyky (terveys, koulutustiedot, työhistoria, taidot ja osaaminen, kyvyt ja asenne, apuna esimerkiksi Kykyviisari-lomake). Selvitetään tuen tarve.
- B) Tehdään** monialaista yhteistyötä opiskelijan muiden mahdollisten tukitahojen kanssa (erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, työpaja tai 3. sektori, TE-toimisto, Kela tms.)

- A) Sovitetaan** yhteen asiakkaan osaaminen ja voimavarat ja suunnitellaan niihin sopiva työssäoppiminen.
- B) Panostetaan** työssäoppimispaikan hakuun ja valintaan. Lähdetään liikkeelle opiskelijan omasta toiveesta ja kiinnostuksesta. Sovitetaan yhteen opiskelijan osaaminen ja työtehtävät.
- C) Selvitetään** oppisopimusmahdollisuus.
- D) Selvitetään jo hankittu osaaminen**

Ns. hälytys-signaaleja voivat olla joko yksi tai useat seuraavista.

Opintoihin liittyvä tuen tarve

Peruskoulu suoritettu mukautetusti
Kognitiiviset vaikeudet / oppimisvaikeudet
Opinnot ei etene / työ / työssäoppiminen ei suju
Useat keskeytyneet opinnot ja työsuhteet
Keskittymisen ongelmat ja muistihäiriöt
Autismin kirjon diagnoosi
Puutteellinen kielitaito
Useat eri paikkakunnan vaihdokset
Poissaolot

Sosiaalinen tuen tarve

Peli- tai päihderiippuvuus
Sosiaalisen toimintakyvyn ongelmat
Velkataakka tai raha-asiat sekaisin
Käytöshäiriöt
Kuormitusta omaisen menetykseen tai vanhempien avioeroon liittyen tai perheen muut vaikeat psykososiaaliset rasitukset kuten omaisriippuvuus tai muu liian suuren vastuun kantaminen
Itsenäistymiseen/omatoimisuuteen liittyviä ongelmia / oman elämän hallinnan ongelmat
Vuorokausi-rytmit sekaisin
Ei kykene tai ole motivoitunut suunnittelemaan elämää eteenpäin tai luomaan tavoitteita tulevaisuudelle

Terveyteen- ja/tai työkykyyn liittyvä tuen tarve

Heikentynyt toimintakyky haittaa tai estää opintojen selvittelyä ja suunnittelua tai työllistymistä tai sen suunnittelua
Vamma, sairaus, oire tai sosiaalinen tilanne haittaa työllistymistä
Hygienia
Terveydentila vaikuttaa työkykyyn
Työ- ja toimintakyky on arvoitu lähiaikoina
Työkykyyn vaikuttavasta seikasta jo olemassa oleva lääkärintodistus, tutkimussuunnitelma, hoitosuunnitelma, kuntoutussuunnitelma
Työllistymiseen vaikuttava hoito tai kuntoutus keskeytynyt

SATAKUNTA
– elämää parhaimmillaan

Osatyökykyisille
tie työelämään

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Huoli voi tulla opiskeluhoollon toimijoille eri teitä:

- Opiskelijan itse kertomana esim. HOKS-keskustelussa tai myöhemmin opintojen aikana.
- Henkilökunta havaitsee ongelman, opettaja tai opo ilmoittaa huolen, isovanhemmat tai vanhemmat toivovat puuttumista.
- Huolen voivat myös esittää opiskelutoverit tai kaverit, seurustelukumppani.
- Joskus huoli-ilmoitus voi tulla viranomaistaholtakin.

Asiakas arvioi itse oman tuen tarpeensa ja/tai toteaa sen mittarin avulla: Suositellaan Kykyviisaria

Asiakas tekee asiantuntijan tuella arvion tarvitaanko moniammatillista yhteistyötä vai riittääkö kevyt palveluohjaus

Asiantuntija arvioi tuen tarvetta keskustellen ja havainnoimalla

Tuen tarjonta ja palveluohjaus opintojen aikana

Kehittämisyhmistä koottuja tuotoksia

Kehittämisyhmistä nostettua:

Ammatillisen reformin myötä työkyky ja työllistyminen painottuvat. Oppilaitoksen päämäärä ei ole yksinomaan tukea opiskelijoita valmistumaan ammattiin vaan myös tukea työelämävalmiuksia ja työkykyä sekä varmistaa opiskelijoiden sijoittuminen työelämään.

Opiskelijan työkyvyn tukeminen monimuotoisesti on tärkeää läpi opintojen. Opiskelijan menestyminen ja pärjääminen vaatii oppilaitoksen henkilökunnalta uudenlaista osaamista ja monialaisen yhteistyön merkitys painottuu.

Opiskelijan yksilöllisen tarpeen huomioiminen korostuu.

SATAKUNTA
– elämää parhaimmillaan

Osatyökykyisille
tie työelämään

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Asiakassegmentti	Teema	Sisältö	Vastuutaho
Tunnistetut opiskelun tuen tarpeessa olevat opiskelijat	Oppilaitoksen sisällä omat palvelut (erityisopetus, opinto-ohjaus, oppilashuollon palvelut). Lisäksi, sovellettuja palveluita, kuten tukiryhmät	Oppilaitoksen oma matalan kynnyksen tuki (esim. keskustelu), jolla pyritään ehkäisemään erikoissairaanhoidon tarve.	Opiskeluterveydenhoitaja, kuraattori, erityisopettaja tai muu soveltuva oppilaitoksen ammattihenkilö.
Työ- ja toimintakyvyn haasteiden kanssa painivat opiskelijat	Tiivis yhteistyö matalan kynnyksen palvelun tarjoajien kanssa. Hyvä valmennus- ja tuetun työssäoppimisen osaaminen oppilaitoksissa.	Matalan kynnyksen, mahdollisesti tuettu työssäoppiminen	Soveltuva oppilaitoksen ammattihenkilö.
	Opinnollistamisessa hyvä yhteistyön käytäntö	3. Sektori tai työpaja (tai muu taho) saattaen vaihtaa opiskelijan kuntoutuksesta opintoihin. Opiskelulääkärin työ- ja toimintakyvyn arvio ennen valmistumista (esim. kaikki kuntoutustuella opiskelleet).	Kuntoutuksen taho sekä oppilaitoksen opo/erityisopettaja Terveysenhoitaja, lääkäri
Elämänhallinnallisten ongelmien kanssa painivat opiskelijat	Tiivis yhteistyö sosiaalitoimen kanssa (aikuissosiaalityö);	Aikuissosiaalityöllä nimettyjä henkilöitä nuorten kohderyhmälle. Hyviä olemassa olevia toimintamalleja ja resursseja tukea nuorta. Matalan kynnyksen yhteydenotot.	Soveltuva oppilaitoksen ammattihenkilö.
	Matalan kynnyksen neuvonnassa Ohjaamosta apua esim. sosiaaliohjaus, asuminen, työ	Hyvä yhteistyö Ohjaamon kanssa niillä paikkakunnilla, jossa palvelu on.	
Opiskelujen aikana sairastuvat, erikoissairaanhoidon tarpeessa olevat opiskelijat	Sovitut yhteistyökäytännöt erikoissairaanhoidon kanssa	Milloin ohjaus erikoissairaanhoidon, avoin yhteys erikoissairaanhoidon ja oppilaitoksen välillä. Oppilashuollossa tieto esh:n palveluiden piirissä olevasta opiskelijasta - sovitaan kenellä seurantavastuu	Terveysenhoitaja- tai lääkäri
Opintojen ja työelämän nivelvaiheessa tukea tarvitsevat (saattaen vaihto)	Tiivis yhteistyö ja sovitut käytännöt TE-toimiston ja monialaisen palveluverkoston kanssa.	Oppilaitoksen henkilökunnan ja huoltajan/asiakkaan kesken palaveri viimeisenä lukukautena ennen valmistumista. Varmistetaan, että valmistuvalla opiskelijalla on suunnitelma/paikka opintojen jälkeen (opiskelijan toiveiden mukaisesti)	Opiskelija (ja huoltaja), erityisopettaja, TE-toimisto ja Kela (Ohjaamo)
	Matalan kynnyksen neuvonnassa Ohjaamosta apua esim. sosiaaliohjaus, asuminen, työ		
Intensiivistä tukea työelämään tarvitsevat - Kelan ammatillinen kuntoutus (Saattaen vaihto)	Tiivis yhteistyö Kelan kanssa - valveutunut ammatilliseen kuntoutukseen ohjaus	Oppilaitoksessa tunnistetaan henkilöt, joille työllistyminen ilman kuntoutuksellista tukea ei ole realistista. Matalan kynnyksen yhteydenotto Kelaan.	Erityisopettaja, Opo, kuraattori, oth ja Kela

Kunta / työllisyydenhoito
Työpajat, tuettu työharjoittelu

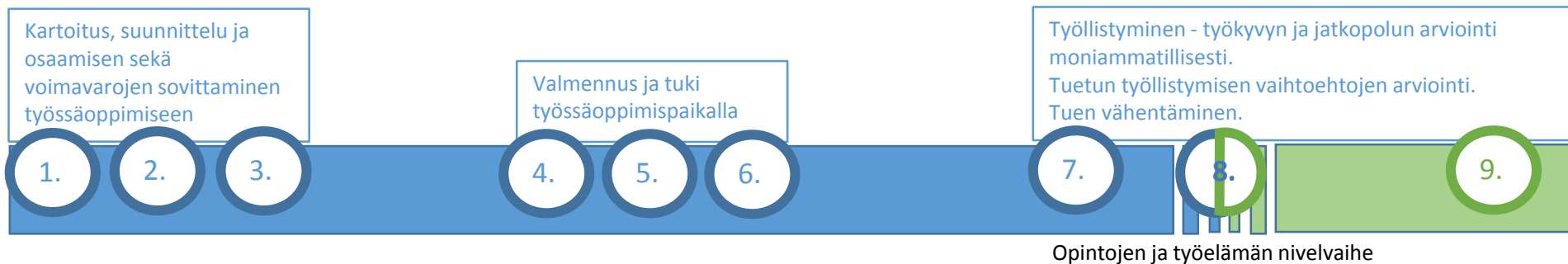
3. sektori / matalan kynnyksen palvelut
Matalan kynnyksen tukea, voimaantumista,
tuettua työharjoittelua, lahjoituksia,
palvelut oppilaitokseen

OPINOLLISTAMINEN

**HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE**

Valmennusprosessi tuetun työllistymisen mallia soveltaen oppilaitoksissa

- 1.**
- A) **Opintojen** aloitusvaiheessa laaditaan työllistymistä edistävä henkilökohtaistamissuunnitelma, jossa selvitetään asiakkaan työ- ja toimintakyky (terveys, koulutustiedot, työhistoria, taidot ja osaaminen, kyvyt ja asenne, apuna esimerkiksi Kykyviisari-lomake). Selvitetään tuen tarve.
 - B) **Tehdään** monialaista yhteistyötä opiskelijan muiden mahdollisten tukitahojen kanssa (erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, työpaja tai 3. sektori, TE-toimisto, Kela tms.)

- 2.**
- A) **Sovitetaan** yhteen asiakkaan osaaminen ja voimavarat ja suunnitellaan niihin sopiva työssäoppiminen.
 - B) **Panostetaan** työssäoppimispaikan hakuun ja valintaan. Lähdetään liikkeelle opiskelijan omasta toiveesta ja kiinnostuksesta. Sovitetaan yhteen opiskelijan osaaminen ja työtehtävät.
 - C) **Selvitetään** oppisopimusmahdollisuus

- 3.**
- A) **Autetaan** opiskelijaa taloudellisten tukien selvittämisessä ja hakemisessa. Tukimahdollisuuksia opintojen aikana: nuoren kuntoutusraha, matkakulut, apurahat ja apuvälineet.
 - B) **Alueen** 3. sektorin toimijat voivat auttaa työssäoppimisen aikana valmennuksen tarjoamisessa.

- 4.**
- A) **Ensikontakti** työnantajaan (soitto/tapaaminen/yrityskäynnit/työnantajatilaisuudet).
 - B) **Vastuuhenkilö** vaikuttaa persoonallaan työnantajayhteyden syntymiseen (luottamusta herättävä, rakentava, uskoo asiakkaaseen ja huomioi työnantajan tarpeet).
 - C) **Räätälöidään** työtehtävät ja huolehditaan työn sujumisesta (työolosuhteet, rajoitukset). Varmistetaan, että opiskelija tietää työssäoppimisen aikana hänelle suunnatut tehtävät ja vastuut.
 - D) **Huolehditaan** työpaikan pelisääntöjen oppimisesta.

- 5.**
- A) **Vastuuhenkilö** voi opiskelijan luvalla kertoa työnantajalle asioita, jotka helpottavat arjen sujumista työyhteisössä (esim. jännittäminen, pelot tai rajoitteet, jotka voivat näkyä työnteossa).
 - B) **Työnantaja** voi selvittää työyhteisölle työllistyjän tilannetta ja tuen tarvetta.

- 6.**
- A) **Vastuuhenkilö** tukee, ohjaa ja/tai opettaa opiskelijan tarpeen mukaisesti.
 - B) **Vastuuhenkilö** huolehtii, että asiakas saa kirjalliset työohjeet ja ymmärtää ne.
 - C) **Vastuuhenkilö** seuraa asiakkaan edistymistä (esim. viikoittain; soitto/käynti). Yhteinen keskustelu ja arviointi työssä suoriutumisesta työn päättyessä (työnantaja, asiakas ja vastuuhenkilö esim. erityisopettaja) – arvioidaan työllistymispotentiaalia tulevaisuutta ajatellen.
 - D) **Vastuuhenkilö** tukee myös työnantajaa.

- 7.**
- A) **Tuetun** työssäoppimisen tavoite on työsuhde opintojen päättyessä.
 - B) **Selvitetään** onko työllistyminen työssäoppimispaikkaan mahdollista. **Ilmoittaudutaan** opintojen loppuajaksi (esim. viimeinen lukukausi) työttömäksi työnhakijaksi, mikäli työpaikkaa ei ole.

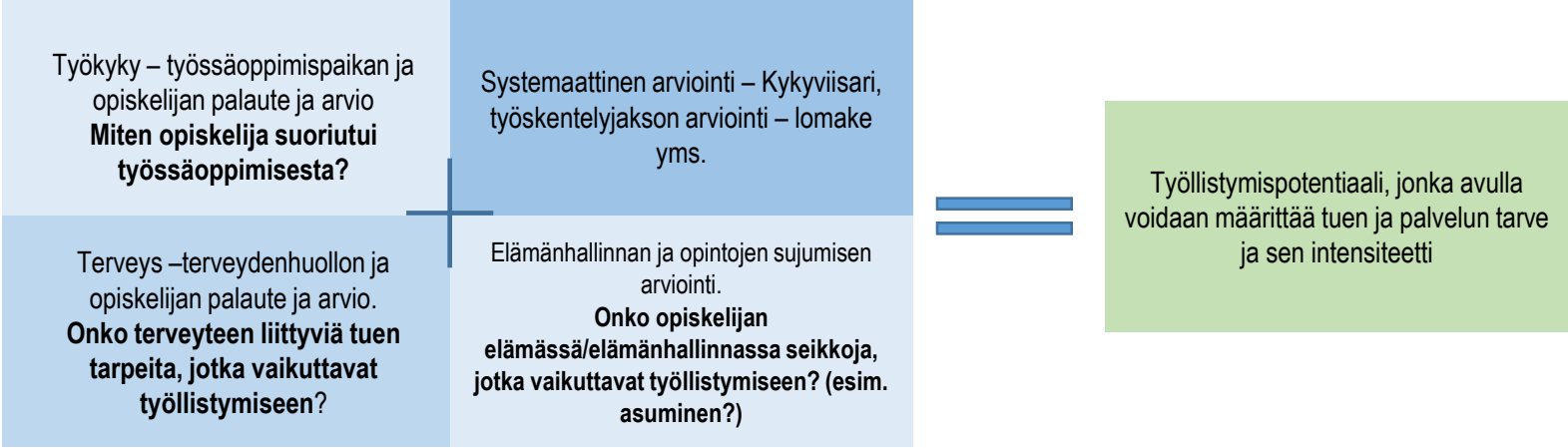
- 8.**
- A) **Opintojen** loppusuoralla vastuuhenkilö kokoaa tai kerää moniammatillisen tiimin arvion koskien parasta jatkopolua työllistymisen tukemiseksi (opiskelija, oppilaitoksen henkilökunta, Kela ja TE-toimisto sekä muu asianmukainen taho – voi hyödyntää Ohjaamon asiantuntijoita) – työkyky ja työssä suoriutuminen, terveys ja sosiaalinen kunto.
 - B) **Vaihtoehtoja** työllistymiseen:
 - 1) työllistyminen ilman taloudellista tukea
 - 2) työllistyminen työkokeilulla/palkkatuettuna (Kela tai työvoimatoimisto) ja/tai työhönvalmentajan tuella.
 - 3) työllistyminen osa-aikaisesti
 - 4) työllistyminen eläkkeen ohella
 - 5) työllistyminen oppisopimuksella.

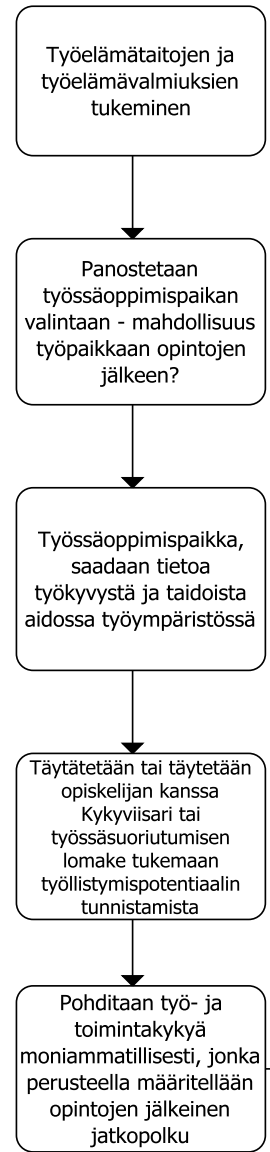
- 9.**
- A) **Varmistetaan** työllistyminen yhteistyöllä saattaen vaihtaan.
 - B) **Tuki** vähennetään ja lopetetaan, kun asiakas kokee että tuelle ei ole enää tarvetta.

4.

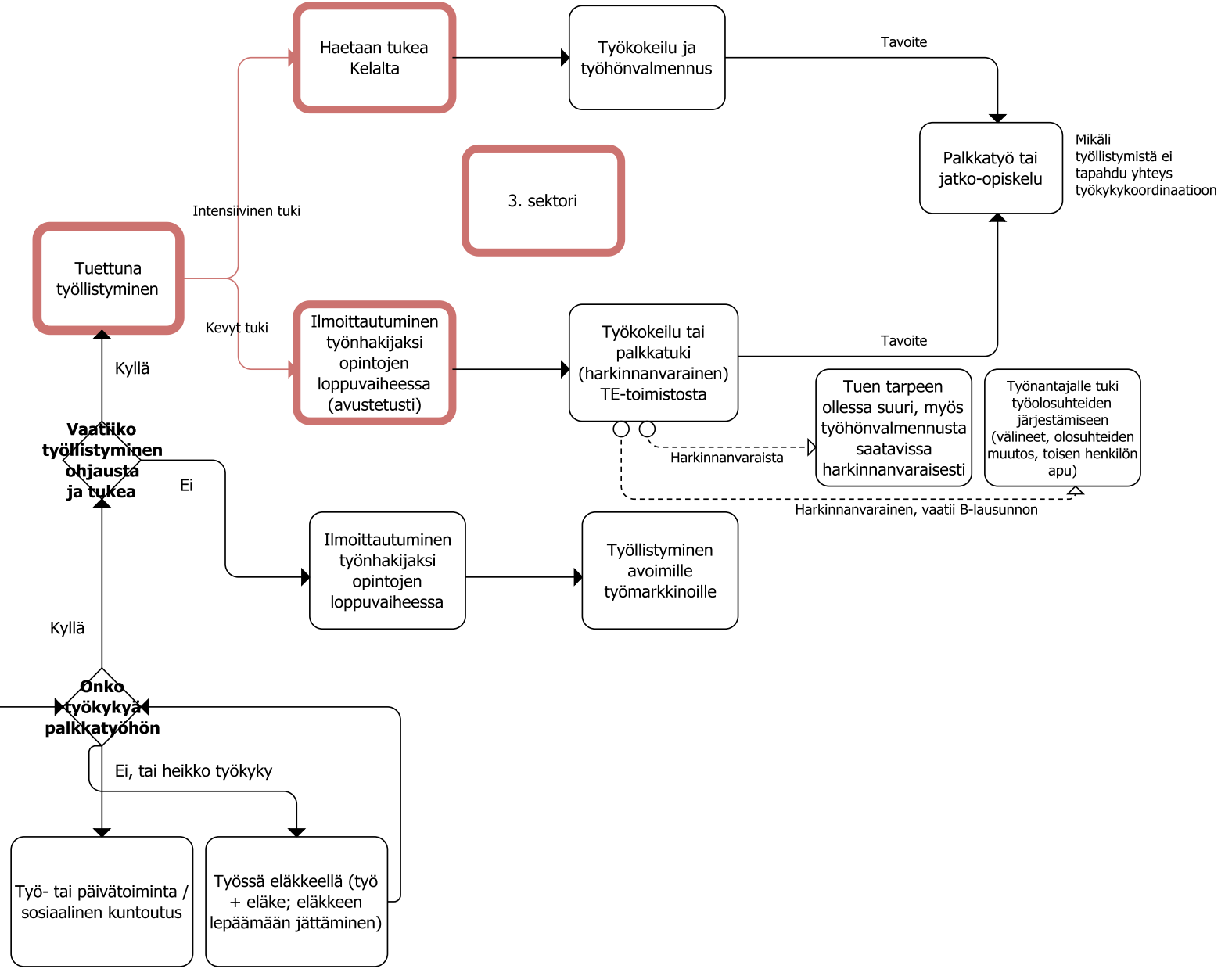
**Työkyvyn ja
työllistymisen
arviointi**

Kehittämisryhmistä nostettua: Opiskelun aikana työ- ja toimintakyvystä kertynyt tieto antaa erittäin hyvän mahdollisuuden tilanteen tarkistamiseen ennen siirtymistä työelämään. Kehittämistyön panokset kannattaa kohdentaa työ- ja toimintakyvyn arvioinnin merkityksen ja roolin laajentamiseen. Opiskeluterveydenhuolto voisi olla nykyistä kiinteämmin osa prosessia, jossa työ- ja toimintakykyä arvioidaan. Terveystieteiden ammattilaiset voivat kattavasti arvioida työ- ja toimintakykyä, jos heillä on käytettävissään tietoa siitä, miten opiskelija selviytyy työssä ja työtehtävissä. Yhdistetty tieto opiskelijan kokonaisvaltaisesta pärjäämisestä luo hyvän pohjan arvioida työllistymispotentiaali sekä määrittää tarvittavan tuen intensiteetti – mitä jatkopolulla tarvitaan työllistymisen mahdollistamiseksi?

Tässä on hyvä tarkastella opiskelijaa kokonaisuutena. Mukaan on hyvä pyytää sote-puolta, työvoima-asiantuntijuutta, Kelan asiantuntijuutta, mahdollista työnantajaa yms. Tulevaisuudessa yhteistyötahoksi suunniteltu työkykykoordinaattori

Kelan pilotti

SATAKUNTA
– elämää parhaimmillaan

Osatyökykyisille
tie työelämään

HALLITUKSEN
KÄSIKIRJA

